

Jo no aniré a la manifestació

No hi ha res de més perillós que forçar falses unanimitats, i el catalanisme està avui més escindit que mai

JOAQUIM COLL, historiador

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 8 de juliol del 2010

Tota manifestació és un exercici legítim i democràtic, però la d'aquest dissabte em sembla políticament un error perquè pot acabar convertint una victòria, incompleta si es vol però tanmateix victòria, en un sentiment final de derrota col·lectiva. No sé veure el propòsit real d'aquesta convocatòria i, en canvi, em sembla que és una manera equivocada de fixar en la retina dels ciutadans els continguts d'una sentència que, a l'espera de conèixer-la íntegrament, dóna la raó essencial a la constitucionalitat de l'Estatut.

Si la manifestació es convoca per subratllar novament la manca d'autoritat amb què els membres del Tribunal Constitucional (TC) han emès sentència, aleshores òbviament s'ha fet tard. Recordem que els partits catalans i el president José Montilla no han fet altra cosa aquests darrers mesos que intentar ajornar un veredictes posant repetidament sobre la taula aquest argument i apel·lant a la urgent renovació del TC. El prestigi de la màxima autoritat reflexiva de la democràcia espanyola així ho aconsellava. Si la manifestació és una protesta ciutadana contra el fet que uns jutges esmenin la voluntat expressada pel poble en referèndum, sincerament aleshores cal reconèixer que tenia raó Pasqual Maragall quan a finals de l'estiu del 2009 proposava fer una manifestació preventiva. Més enllà del fet obvi que les protestes al carrer no resolen els problemes. Però en aquell moment moltes veus es van alçar dient que fer-ho era «posar la tireta abans que la ferida». Majoritàriament, les

forces polítiques i socials catalanes van optar, doncs, per esperar a conèixer el contingut de la sentència, tot pressionant el TC amb l'argument sobre la seva manca d'autoritat, confiant que així aquest es veuria obligat a respectar les línies mestres del nou text estatutari.

MALGRAT que desconeixem la globalitat dels fonaments jurídics de la sentència, en general comença a ser majoritària l'opinió que l'Estatut ha quedat en termes pràctics poc afectat. Aquells que durant mesos van afirmar la imminència d'una castració química i física de l'Estatut ara callen. Ni nació, ni llengua, ni símbols nacionals, ni finançament o inversions han estat declarats inconstitucionals. S'ha salvat la dignitat de Catalunya, se subratlla des de les editorials dels principals mitjans de comunicació catalans. I en aquells aspectes on la sentència retalla la voluntat de més autogovern, particularment en l'àmbit de la justícia, la negociació política amb el Govern espanyol és una possibilitat oberta i real. D'altra banda, cal recordar que no hi havia pràcticament res a l'Estatut, fora de les competències exclusives de la Generalitat, que no quedés condicionat d'una forma o altra a la reforma de lleis estatals. Per tant, la part interpretativa de la sentència que EL PERIÓDICO ens va avançar la setmana passada no fa altra cosa que puntualitzar la lògica del desplegament del que constitucionalment no pot ser d'una altra manera; penso, per exemple, en el que fa referència a la modificació dels límits provincials per encabir-hi les noves vegueries. Aquesta prolixitat argumental s'ha desplegat per rebatre el recurs d'inconstitucionalitat del PP, però segurament també hi ha hagut un excés de zel del tribunal. En qualsevol cas, fixem-nos que, una vegada més, Catalunya ha fet de motor de l'aprofundiment del model autonòmic.

En termes d'autogovern, el nou Estatut ha valgut la pena però ha hagut de recórrer un trajecte horrorós, que ha deixat greus ferides en el cos social i polític del país. Per això ara convé rebaixar la tensió emocional, sentimental, més que no pas dedicar-nos a fomentar-la mitjançant una manifestació. De res serveix ara sortir al carrer per cridar que el TC no hauria hagut de tocar ni una coma de l'Estatut. La invocació al principi de justícia perfecte és una actitud que el nobel Amartya Sen, a l'obra La idea de la justícia (2010), desaconsella perquè no resol els conflictes institucionals d'un món sempre imperfecte. En política, escriu Sen, és preferible l'enfocament comparatiu a l'institucionalisme transcendental. Penso, doncs, que la pregunta que avui ens hem de formular és si amb aquest nou Estatut, fins i tot després de les rebaixes del TC, som més a prop o més lluny de l'Espanya plural i federal que persegueix el catalanisme. Per mi la resposta és inequívoca. E pur si muove!

Decididament cal combatre la hipòtesi sobiranista que vol convèncer la majoria dels catalans en el sentit que el pacte del 1978 s'ha trencat, que el model autonòmic és un engany, que Espanya ens roba, que PP i PSOE són iguals, i que el perfeccionament federal és impossible. Senzillament, res de tot això és veritat. Em sembla que els implícits de la manifestació del dia 10 van en aquesta direcció. Òbviament som una nació i els catalans, com qualsevol altre poble que viu en democràcia, serà el que vulgui ser. Però cal recordar que decidim periòdicament des del 1977. No hi ha res de més perillós que quan es forcen falses unanimitats. I el catalanisme està avui més escindit que mai. La picabaralla sobre el lema, la pancarta i la senyera és quelcom més que una anècdota. Per tot això, modestament, m'atreveixo a dir: jo no hi aniré.